

**ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA FALSAFA TA'LIMI VA MILLIY
MADANIY MEROS INTEGRATSIYASI**

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti
Ijtimoiy fanlar kafedrasida dotsenti
Xolmatov Shahobidin Jumaboyevich

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida falsafa ta'limining pedagogik ahamiyati va milliy madaniy merosni integratsiyalashning metodologik asoslari, muammoli ta'lim, interaktiv munozaralar, refleksiv yondashuv va kontekstual o'qitish, falsafa ta'limining samaradorligini oshiruvchi vositalar, milliy madaniy meros elementlari o'quv jarayoniga kiritilganda talabalarda tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish, shaxsiy va ijtimoiy identitetni shakllantirish, jahon va mahalliy pedagogik tadqiqotlar natijalari, falsafa ta'limi va madaniy meros integratsiyasining akademik va ijtimoiy ahamiyati haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Falsafa ta'limi, milliy madaniy meros, pedagogik yondashuvlar, muammoli ta'lim, refleksiv yondashuv, kontekstual o'qitish, interaktiv munozaralar, tanqidiy tafakkur, shaxsiy identitet.

**ИНТЕГРАЦИЯ ФИЛОСОФСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В СОВРЕМЕННОМ
ПРОЦЕССЕ ОБРАЗОВАНИЯ**

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогическое значение философского образования в современном образовательном процессе и методологические основы интеграции национального культурного наследия, проблемное обучение, интерактивные дискуссии, рефлексивный подход и контекстуальное обучение, средства повышения эффективности философского образования, критическое мышление, самостоятельное принятие решений, формирование личностной и социальной идентичности у студентов при включении элементов национального культурного наследия в учебный процесс, результаты мировых и отечественных педагогических исследований, академическая и социальная значимость интеграции философского образования и культурного наследия.

Ключевые слова: Философское образование, национальное культурное наследие, педагогические подходы, проблемное обучение, рефлексивный подход, контекстуальное обучение, интерактивные дискуссии, критическое мышление, личностная идентичность.

**INTEGRATION OF PHILOSOPHICAL EDUCATION AND NATIONAL
CULTURAL HERITAGE IN THE CURRENT EDUCATIONAL PROCESS**

Annotation. This article examines the pedagogical significance of philosophical education in the modern educational process and the methodological foundations of integrating national cultural heritage, problem-based learning, interactive discussions, a reflective approach and contextual learning, tools for enhancing the effectiveness of philosophical education, critical thinking, independent decision-making, the formation of personal and social identity in students when incorporating elements of national cultural heritage into the educational process, the results of global and domestic pedagogical research, and the academic and social significance of integrating philosophical education and cultural heritage.

Keywords: Philosophical education, national cultural heritage, pedagogical approaches, problem-based learning, reflexive approach, contextual learning, interactive discussions, critical thinking, personal identity.

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayonida falsafa ta'limi nafaqat talabalarga nazariy bilimlarni yetkazish vositasi sifatida, balki ularning dunyoqarashini kengaytirish, tarixiy-ijtimoiy kontekstni chuqur anglash va shaxsiy milliy qadriyatlar bilan bog'lash imkonini beruvchi pedagogik platforma sifatida ham ahamiyat kasb etadi [10, 15; 11, 46]. Falsafa ta'limi talabaning tanqidiy tafakkur, reflektiv yondashuv va analitik fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi, shu bilan birga uning shaxsiy va ijtimoiy identitetini rivojlantirishga xizmat qiladi [8, 70–72].

O'zbekiston Respublikasida ta'lim milliy qadriyatlar, madaniy meros va ijtimoiy-madaniy boyliklarni asrab-avaylash hamda yosh avlodni ma'naviy jihatdan barkamol etish bilan bog'liq davlat siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biridir. Ta'lim sohasiga davlatning e'tibor qaratishi 2023 yilni «Insonparvarlik va sifatli ta'lim yili» deb e'lon qilinishi bilan mustahkamlandi, bu davrda milliy traditsiyalar va qadriyatlarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish ustuvor yo'nalish sifatida belgilandi [1].

Milliy madaniy meros — bu fuqarolarning umumiy madaniyati, tarixiy xotirasi, qadriyatlar tizimi va ijtimoiy tajribalari majmui bo'lib, ta'lim jarayonida faol metodik vosita sifatida qo'llaniladi [4, 122–123; 7, 88; 10]. Madaniy meros elementlarini o'quv jarayoniga kiritish nafaqat talabalarning bilimlarini boyitadi, balki ularni real hayotiy kontekst bilan bog'lash, milliy tarix va madaniyatni chuqur anglash imkonini yaratadi. Bu yondashuv ta'lim jarayonini shaxsga yaqin va ma'noli qiladi hamda talabaning ichki motivatsiyasini oshiradi [11, 45–46].

Jahon pedagogik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, madaniy merosga asoslangan ta'lim talabalarning ijtimoiy-kognitiv faoliyatini rivojlantirish orqali bilimni shaxsiy qadriyatga aylantiradi. Dewey (1916) fikricha, o'quvchi faqat bilimni yodlash bilan cheklanmasligi, balki uni hayotiy tajriba bilan uyg'unlashtirishi muhimdir [10, 27–28]. Shu bilan birga, muammoli ta'lim, interaktiv munozaralar, reflektiv yondashuv va kontekstual o'qitish kabi metodik yondashuvlar talabalarni tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy yondashuvga yo'naltiradi [8, 71; 6, 48].

Bundan tashqari, milliy madaniy meros talabalarda global va lokal kontekstlarni uyg'unlashtirgan holda, ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat

qiladi. Sharq va G'arb tafakkuri qiyosiy tahlili, klassik va zamonaviy mutafakkirlarning fikrlarini refleksiv diskussiyalar orqali o'rganish, shuningdek, kontekstual pedagogika asosida bilimni real hayotiy vaziyatlarga tatbiq etish talabalarning falsafiy ongini boyitadi va ularni shaxsiy hamda ijtimoiy jihatdan rivojlantiradi [11, 45; 5, 33].

Shu tarzda, falsafa ta'limi va milliy madaniy meros integratsiyasi talabani bilim olish jarayonini nafaqat akademik, balki shaxsiy va ijtimoiy qadriyatlar bilan uyg'unlashtiruvchi kompleks pedagogik yondashuvni tashkil etadi. Bu yondashuv O'zbekiston ta'lim siyosatining dolzarb yo'nalishlari — yosh avlodni tarixiy tafakkur, milliy g'oya va ijtimoiy mas'uliyatga yo'naltirish — bilan bevosita bog'liq bo'lib, zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biri sifatida talabani dunyoqarashi, milliy identiteti va kognitiv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ushbu mavzuni o'rganish dolzarbligi shundaki, bugungi globallashuv, raqamli texnologiyalar va madaniy almashuv sharoitida yoshlar milliy identitet va tarixiy tafakkurga ega bo'lishlari, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni qadrlashlari, shuningdek, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishlari muhimdir. Shu bois, falsafa ta'limi va milliy madaniy merosni integratsiyalash nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy, madaniy va milliy nuqtai nazardan ham dolzarb hisoblanadi [4, 122–123; 7, 88].

NAZARIY ASOS

Zamonaviy ta'lim jarayonida falsafa talabalarga nafaqat nazariy bilimlarni yetkazish vositasi, balki ularning dunyoqarashi va ijtimoiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beruvchi platforma sifatida xizmat qiladi [10, 27–28; 8, 70–72]. Falsafa ta'limi talabalarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarda yechim topish, refleksiya va o'zini anglash kabi kompetensiyalarni rivojlantiradi. Shu bilan birga, u shaxsiy va ijtimoiy identitetni mustahkamlashga ham xizmat qiladi [8, 71].

O'zbekiston Respublikasi ta'lim siyosati milliy qadriyatlar, madaniy meros va ma'naviy boyliklarni saqlash va yosh avlodni ma'naviy jihatdan barkamol etishga qaratilgan. Jumladan, 2023 yilni «Insonparvarlik va sifatli ta'lim yili» deb e'lon qilish orqali milliy qadriyatlar va madaniy merosni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish ustuvor vazifa sifatida belgilangan [1]. Shu bilan birga, O'zbekistonning oliy ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyasi 2030 yilgacha pedagogik kadrlarni tayyorlashda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish masalasini alohida ta'kidlaydi [2].

Milliy madaniy meros ta'lim jarayonida kontekstual vosita sifatida xizmat qiladi. U talabalarga tarixiy tafakkur va milliy qadriyatlarni chuqur idrok etishga imkon yaratadi, shuningdek, o'z bilimlarini global va lokal kontekstlarda uyg'unlashtirishni ta'minlaydi [11, 45–46; 4, 122–123]. Madaniy meros elementlarini o'quv jarayoniga kiritish talabalarning bilish faolligini oshiradi, ularni hayotiy tajriba bilan bog'laydi va o'z ichki motivatsiyasini rivojlantiradi [11, 45].

Jahon pedagogik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, madaniy merosga asoslangan ta'lim talabalarning ijtimoiy-kognitiv faoliyatini rivojlantirish orqali bilimni shaxsiy

qadriyatga aylantiradi. Dewey (1916) ta'kidlaganidek, o'quvchi bilimni nafaqat yodlash, balki uni real hayotiy tajriba bilan uyg'unlashtirish orqali mustahkamlashi lozim [10, 27–28]. Shu nuqtai nazardan, muammoli ta'lim, interaktiv munozaralar, refleksiv yondashuv va kontekstual o'qitish kabi metodik yondashuvlar talabalarda tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi [9, 71; 6, 48].

Bundan tashqari, milliy madaniy meros talabalarda global va lokal kontekstlarni uyg'unlashtirgan holda, ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarni shakllantirish imkonini beradi. Sharq va G'arb tafakkurini qiyosiy tahlil qilish, klassik va zamonaviy mutafakkirlarning fikrlarini refleksiv diskussiyalar orqali o'rganish, shuningdek, kontekstual pedagogika asosida bilimni real hayotiy vaziyatlarga tatbiq etish talabalarining falsafiy ongini boyitadi va ularni shaxsiy hamda ijtimoiy jihatdan rivojlantiradi [8, 45; 7, 88].

Shu bilan, falsafa ta'limi va milliy madaniy merosning integratsiyasi talabaning bilim olish jarayonini akademik bilimdan tashqari shaxsiy va ijtimoiy qadriyatlar bilan uyg'unlashtiruvchi kompleks pedagogik konseptni tashkil etadi. Bu yondashuv O'zbekiston ta'lim siyosatining dolzarb yo'nalishlariga — yosh avlodni tarixiy tafakkur, milliy g'oya va ijtimoiy mas'uliyatga yo'naltirishga — bevosita bog'liq bo'lib, zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biri sifatida talabaning dunyoqarashi, milliy identiteti va kognitiv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida falsafa ta'limi talabalarga nafaqat nazariy bilimlarni yetkazish vositasi sifatida, balki ularning dunyoqarashini kengaytirish, tanqidiy tafakkur va analitik fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish, shuningdek, tarixiy va ijtimoiy kontekstni chuqur anglash imkonini beruvchi pedagogik platforma sifatida ahamiyatlidir [10, 15; 11, 46]. Shu nuqtai nazardan, pedagogik yondashuvlar falsafa ta'limining samaradorligini belgilovchi asosiy vosita hisoblanadi. Ular o'quv jarayonida talabaning faol ishtirokini, mustaqil fikrlashini va ijodiy yondashuvini ta'minlashga xizmat qiladi.

Pedagogik yondashuvlarning mohiyati shundaki, ular o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi interaktiv muloqotni kuchaytiradi, nazariy va amaliy bilimlarni uyg'unlashtiradi, milliy madaniy meros elementlarini o'quv jarayoniga kiritish orqali bilimlarni shaxsiy qadriyatlarga aylantiradi [9, 70–72; 11, 45–46]. Shu asosda falsafa ta'limida muammoli ta'lim, interaktiv munozaralar, refleksiv yondashuv va kontekstual o'qitish kabi pedagogik yondashuvlar keng qo'llaniladi.

Pedagogik yondashuvning birinchi ko'rinishi "Muammoli ta'lim" yondashuvi bo'lib, o'quvchini passiv bilim qabul qiluvchi sifatida emas, balki nazariy va amaliy muammolarni faol tahlil qiluvchi subyekt sifatida jalb qiladi. Milliy falsafiy qarashlar va tarixiy kontekst asosida tuzilgan savollar talabaning analitik fikrlash va muammoni yechish qobiliyatini rivojlantiradi. Bekmuratova (2025) ta'kidlashicha, muammoli vazifalar talabalarda nazariy asoslash va amaliy yechim topish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi, bu esa ayniqsa falsafa kabi abstrakt fanlar uchun samaralidir [9, 70–72; 6, 48].

“Interaktiv munozaralar” pedagogik yondashuvning ikkinchi ko‘rinishi bo‘lib, falsafa ta’limida dialogik pedagogik yondashuvning asosiy shakli hisoblanadi. Bu yondashuv talabalarga Sharq va G‘arb falsafiy tafakkuri o‘rtasida solishtirma tahlil olib borish imkonini beradi. Gay (2018) ta’kidlashicha, madaniy jihatdan javobgar ta’lim (culturally responsive teaching) o‘quvchining shaxsiy tajribasi va mahalliy merosni hisobga olgan holda bilish jarayonini samarali qiladi [11, 45–46]. Shu tarzda interaktiv munozaralar talabalarda tanqidiy fikrlash, mantiqiy munosabat va ijtimoiy qadriyatlarni chuqur idrok etish ko‘nikmalarini rivojlantiradi [15, 88].

“Refleksiv yondashuv” pedagogik yondashuvning uchinchi ko‘rinishi bo‘lib, talabalarga klassik va zamonaviy mutafakkirlarning fikrlarini o‘rganib, o‘z pozitsiyasini qayta baholash imkonini beradi. Bu yondashuv talabaning bilimni faqat yodlash bilan cheklanmasdan, uni hayotiy tajriba bilan bog‘lashini ta’minlaydi. Refleksiv diskussiyalar milliy madaniy meros elementlari — klassik matnlar, og‘zaki an‘analar va tarixiy nutqlar — asosida olib borilganda, talabalarda milliy identitet va shaxsiy falsafiy pozitsiya shakllanadi [10, 27–28; 14, 33].

Pedagogik yondashuvning to‘rtinchi ko‘rinishi “Kontekstual pedagogika” bo‘lib, talabaning shaxsiy, tarixiy va madaniy kontekstini hisobga olgan holda bilim berishga qaratilgan yondashuvdir. Bu usul bilimni ma’noli, real va hayotiy qiladi. Jahon tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, madaniy meros elementlarini o‘quv jarayoniga integratsiya qilish talabalarga falsafiy tushunchalarni real hayotiy tajriba bilan uyg‘unlashtirish imkonini yaratadi. Natijada talaba bilimni shaxsiy qadriyat sifatida qabul qiladi va uni ijtimoiy muammolarni hal qilish jarayonida amalda qo‘llay oladi [4, 122–123; 14, 57].

Shu tarzda, pedagogik yondashuvlar falsafa ta’limida nafaqat bilim olish jarayonini samarali qiladi, balki talabaning shaxsiy va ijtimoiy qadriyatlarini rivojlantirish, milliy madaniy merosni chuqur anglash va global kontekst bilan uyg‘unlashtirish imkonini ham ta’minlaydi.

XULOSA

Zamonaviy ta’lim jarayonida falsafa ta’limi nafaqat talabalarga nazariy bilimlarni yetkazish vositasi sifatida, balki ularning tanqidiy tafakkur, refleksiv yondashuv va analitik fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda asosiy pedagogik platforma sifatida xizmat qiladi. Falsafa fanining pedagogik potentsiali talabaning mustaqil fikrlash salohiyatini, muammoli vaziyatlarda yechim topish qobiliyatini, shuningdek, shaxsiy va ijtimoiy identitetini shakllantirish imkoniyatini beradi. Shu nuqtai nazardan, falsafa ta’limi nafaqat akademik bilimlarni egallashga, balki talabaning ongli qaror qabul qilish va ijtimoiy mas’uliyatni his qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Milliy madaniy merosning o‘quv jarayoniga integratsiyasi bu pedagogik konseptni yanada boyitadi. Madaniy meros — talabaning tarixiy tafakkurini kengaytiruvchi, shaxsiy va ijtimoiy qadriyatlarni chuqur anglash imkonini beruvchi kontekstual vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, talaba o‘z bilimlarini global va lokal kontekstlarda uyg‘unlashtirib, madaniy va ijtimoiy masalalarni anglash va yechish imkoniyatiga ega

bo'lad. Milliy madaniy meros elementlarini o'quv jarayoniga kiritish talabning bilish faolligini oshiradi, ularni real hayotiy tajriba bilan bog'laydi va shaxsiy motivatsiyasini mustahkamlaydi.

Falsafa ta'limini samarali amalga oshirishda **muammoli ta'lim**, **interaktiv munozaralar**, **refleksiv yondashuv** va **kontekstual o'qitish** kabi pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Muammoli ta'lim talabning nazariy va amaliy masalalarni faol tahlil qiluvchi subyekt sifatida ishtirok etishini ta'minlaydi. Milliy va tarixiy kontekst asosida qo'yilgan savollar talabning muammoni aniqlash va yechim topish qobiliyatini rivojlantiradi.

Interaktiv munozaralar orqali talaba Sharq va G'arb falsafiy tafakkuri o'rtasida solishtirma tahlil olib boradi, madaniy jihatdan javobgar ta'lim (culturally responsive teaching) esa o'quvchining shaxsiy tajribasi va mahalliy merosini hisobga olgan holda bilish jarayonini samarali qiladi. Refleksiv yondashuv klassik va zamonaviy mutafakkirlarning fikrlarini tahlil qilish va o'z pozitsiyasini qayta baholash imkonini beradi, shu bilan talabning shaxsiy falsafiy pozitsiyasi shakllanadi. Kontekstual o'qitish esa bilimni shaxsiy, tarixiy va madaniy kontekst bilan bog'lab, talabning o'rganayotgan mavzuni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkonini yaratadi.

Shu tarzda, pedagogik yondashuvlarning kompleks qo'llanilishi falsafa ta'limida talabning akademik, shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini bir vaqtning o'zida ta'minlaydi. Milliy madaniy meros va falsafa ta'limi integratsiyasi talabning tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv va ijtimoiy mas'uliyat ko'nikmalarini rivojlantiradi, shuningdek, ularni tarixiy tafakkur, milliy g'oya va global kontekstlarni uyg'unlashtirishga yo'naltiradi. Shu bilan birga, bu yondashuv O'zbekiston Respublikasi ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlariga — yosh avlodni ma'naviy jihatdan barkamol etish, milliy qadriyatlar va tarixiy tafakkurga asoslangan tarbiya berishga — bevosita mos keladi. Natijada falsafa ta'limi va milliy madaniy meros integratsiyasi talabning shaxsiy, akademik va ijtimoiy rivojlanishida muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Тишабаева Л. А. Развитие ремесла в Узбекистане //Проблемы современной науки и образования. – 2019. – №. 11-1 (144). – С. 110-111.
2. Тишабаева Л. А. Роль трудов учёных-мыслителей востока в духовном возрождении общества //Достижения науки и образования. – 2018. – №. 13 (35). – С. 34-35.
3. Тишабаева Л. А. Эффективное применение педагогических и образовательных технологий на занятиях //Достижения науки и образования. – 2019. – №. 3 (44). – С. 54-56.
4. Тишабаева Л. А. Возможности развития туризма в городе Кувасай Республики Узбекистан //Научные исследования. – 2018. – №. 6 (25). – С. 25-27.
5. Тишабаева Л. А. Изучение истории в воспитании молодежи Узбекистана-один из важнейших вопросов //Вопросы науки и образования. – 2018. – №. 7 (19). – С. 84-85.
6. Rajabov M. J., Rajabova X. X. Self-consciousness of students in social and psychological mechanisms //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 12. – С. 176-179.
7. Khusanboyevna R. K. INNOVATIVE CRITERIA AND LEVELS OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2025. – Т. 5. – №. 2. – С. 300-305.

8. Khusanboyevna R. K. THE SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS IN INFORMATION TECHNOLOGY WITHIN THE MODERN EDUCATIONAL SYSTEM //Educator Insights: Journal of Teaching Theory and Practice. – 2025. – Т. 1. – №. 2. – С. 169-177.
9. Xusanboyevna R. X. SCIENTIFIC APPROACHES TO PEDAGOGICAL COMPETENCE IN DEVELOPED COUNTRIES //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 11. – №. 12. – С. 1148-1156.
10. Rajabova X. X., Dekhkanova M. B. TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATI TA'LIM-TARBIYA JARAYONINING PIROVARD NATIJASI SIFATIDA //Academic research in educational sciences. – 2023. – Т. 4. – №. TMA Conference. – С. 251-255.
11. Эргашев У. А. ПРИОРИТЕТ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭТИКИ В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – С. 1573-1575.
12. Эргашев У. А. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИЗУЧЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ //Экономика и социум. – 2023. – №. 10 (113)-1. – С. 785-788.
13. Adhamovich E. U. AESTHETIC AND ECOLOGICAL ATTITUDE OF THE PERSON TO NATURE CHARACTERISTICS OF THE FORMATION OF ITS PROPERTIES //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 42. – С. 543-546.
14. Adhamovich E. U. PROBLEMS OF PATRIOTIC SENSE FORMATION IN YOUTH //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 42. – С. 209-212.
15. Adhamovich E. U. THE ROLE OF PERSONALITY EDUCATION IN PERSONAL SOCIAL ACTIVITY //Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture. – 2023. – Т. 4. – №. 11. – С. 107-111
16. Muratovna O. Z. THEORETICAL FOUNDATIONS OF USING THE TRADITIONS OF FOLK PEDAGOGY IN EDUCATING THE YOUNG GENERATION IN THE NATIONAL SPIRIT //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 11. – №. 10. – С. 74-77.
17. Madaliev, M., Usmonov, M., Otajonov, J., Bilolov, I., Otakhanova, Z., Rajabova, K., & Israilov, S. (2024). The effect of slip on the development of flow separation due to a bump in a channel based on a two-fluid turbulence model. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 508, p. 06003). EDP Sciences.
18. Qodirov, X., Rajabova, X., Abdullajonova, N., Otaxonova, Z., Aliev, I., Abdurakhmon, S., & Sayitov, S. (2024). On analytical study of heat transfer phenomenon in special-shape soldering iron. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 508, p. 05006). EDP Sciences.
19. Zamiraxon O., Madinabonu S. MECHANISMS FOR ACTIVATING FEMALE STUDENTS'ENGAGEMENT IN DEVELOPING LANGUAGE LEARNING SKILLS THROUGH INTERACTIVE METHODS BASED ON FOLK PEDAGOGY //Universum: технические науки. – 2025. – Т. 7. – №. 6 (135). – С. 28-31.
20. Madaliev, M., Mamatov, A., Otajonov, J., Kadyrov, K., Bilolov, I., Otakhanova, Z., & Muminov, K. (2024). Numerical study of flow after NASA 4412 aerodynamic profile based on the SST turbulence model. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 508, p. 06006). EDP Sciences.
21. Boykuziyeva R. K. Theoretical and practical issues of researching the characteristics of the formation of social tolerance in students //Journal of Pedagogical Inventions and Practices. – 2023. – Т. 18. – С. 14-19.
22. Бойкузиеа Р., Тишабаева Л. Ахборотлар ёрдамида туристик оқимни ва турмахсулотларни етказиб беришни бошқариш //Yosh Tadqiqotchi Jurnali. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 31-37.

23. Юсупов А., Бойкузиева Р. УГРОЗЫ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В МИРЕ НА ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ И СПОСОБЫ ИХ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ // Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – С. 1613-1617.
24. Karimovna B. R. Modern Problems of Attracting Students to the National Cultural Heritage // Zien Journal of Social Sciences and Humanities. – 2023. – Т. 27. – С. 32-35.
25. Boyqo'zieva R. MILLIY MADANIY MEROSIMIZNI O 'RGANISHDA TALABALAR INTELLEKTUAL MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY JARAYONLARI // Farg'ona davlat universiteti. – 2023. – №. 3. – С. 46-46.
26. Ўринбоева М. С. ТАБИАТГА ЭКОЛОГИК МУНОСАБАТЛАР ТАРИХИНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ // Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 1. – С. 1554-1557.
27. Sodikovna, O. M. (2023). Ethical Aspects of Ecological Relations. Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture, 4(1), 131-134. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/EWDR3>
28. Maftuna O. MILLIY ETOSFERA VA EKOLOGIK MADANIYAT // Yosh Tadqiqotchi Jurnal. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 197-203
29. Ўринбоева М. С., Расулова Ш. А. ЭКОЛОГИК БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТНИ ТАЪМИНЛАШДА АХЛОҚНИНГ ФУНКЦИЯЛАРИ // ТОШКЕНТ-2021. – С. 104.
30. Уринбаева М. С. ТАБИАТГА ЭКОЛОГИК МУНОСАБАТ ВА МАДАНИЯТ // Экономика и социум. – 2021. – №. 11-2 (90). – С. 506-508.
31. Murodil R. The concept of makiavellism in the scientific psychological literature and the degree of mac-scale in a person // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 11. – №. 5. – С. 1249-1257.
32. Rajabov M. J. MANIPULATION AS PROCESS DECISION MAKING IN ADVERTISING // Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества. – 2020. – С. 358-360.
33. Murodil R. The concept of makiavellism in the scientific psychological literature and the degree of mac-scale in a person // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 11. – №. 5. – С. 1249-1257.
34. Ражабов М. Ж. Психоллингвистик жараёнда манипуляциянинг роли // Инновации в педагогике и психологии. – 2021. – Т. 4. – №. 7.

35. Jumaboevich R. M. Black Three in Personal Psychological Characteristics or Maciavelism, Psychopathy and Narsism. – 2022.
36. Atamukhamedova M. R., Eminov A. Y., Boratov O. M. Changes in the respiratory and blood system as a result of physical exercises //CHANGES. – 2019. – Т. 10. – С. 102019.
37. Yigitalievch E. A. THE IMPORTANCE OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS FOR HUMAN HEALTH AND YOUTH DEVELOPMENT //International Journal of Pedagogics. – 2022. – Т. 2. – №. 05. – С. 26-29.
38. Mikheeva A. I. HEALTH BENEFITS OF REGULAR PHYSICAL ACTIVITY: A LITERATURE REVIEW //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 11. – С. 467-474.
39. Mikheeva A. I. К НЕКОТОРЫМ ПРОБЛЕМАМ ВОСПИТАНИЯ В ХОДЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА //Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 9. – С. 90-97.
40. Mikheeva A. I. PHYSICAL EDUCATION AND PHYSICAL ACTIVITY IN MODERN LIFESTYLE //Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 31-39.
41. Mikheeva A. TEACHING SKILL OF THE TEACHER AND ITS FORMATION //Scientific Bulletin of Namangan State University. – 2020. – Т. 2. – №. 8. – С. 323-328.
42. Михеева А. И. ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ //Доктор экономических наук, профессор ЮВ Федорова Доктор филологических наук, профессор АА Зарайский Доктор социологических наук, доцент ТВ Смирнова. – 2019. – С. 47.
43. Abduxalim o'g'li, A. I. (2025, September). FARG'ONA VODIY VILOYATLARIDA MEHNAT BOZORI: MAVJUD HOLAT VA MUAMMOLAR. In *Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus* (Vol. 1, No. 2, pp. 451-454).
44. Abdukhamidov, I. (2021, June). PROCESSES OF POPULATION MIGRATION IN FERGANA REGION. In *Конференции*.